

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1936.

Proposition de loi tendant à modifier le guide-barème des invalidités en ce qui concerne les militaires ayant participé à la campagne 1914-1918, atteints de tuberculose, et à leur accorder une indemnité de soins.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi que nous avons l'honneur de vous soumettre a pour but, en tout premier lieu, de rendre justice à une catégorie, très intéressante, de victimes de la guerre, celle des tuberculeux.

Nous ne referons pas ici le tableau de leur existence malheureuse, n'ayant comme horizon que la perspective d'aller s'éteindre prématurément sur un lit de l'hôpital militaire de Tournai.

En attendant c'est la misère noire pour la plupart d'entre eux et pour les membres de leurs familles.

De plus nous voudrions, une fois encore, faire observer combien est fausse cette idée, trop répandue, qu'il y a des invalidités qui sont glorieuses (les blessures) et d'autres qui ne le sont pas (les maladies). N'oublions pas que toutes ont été contractées ou aggravées fortement pendant les années terribles de la guerre et qu'en ces moments-là le choix n'était pas permis.

C'est pourquoi nous pensons que

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 1936.

Wetsvoorstel tot wijziging van de invaliditeits-tarieftabel wat betreft de door tuberculose aangetaste militairen uit den oorlog 1914-1918, en om hun een vergoeding voor zorgen toe te kennen.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Het wetsvoorstel dat wij de eer hebben U voor te leggen, heeft hoofdzakelijk voor doel, recht te doen wedervaren aan een zeer belangwekkende soort oorlogsslachtoffers, te weten de tuberculeuzen.

Onnoodig hun ongelukkig bestaan opnieuw af te schilderen, hetwelk hun slechts het vooruitzicht bezorgt van een langzamen voortijdigen dood op een bed van het militair hospitaal te Doornik.

In afwachting zijn zij, in de meeste gevallen, met de leden hunner familie, in bittere ellende gedompeld.

Daarenboven, zouden wij nogmaals willen doen opmerken in welk valsch daglicht de invaliden al te dikwijls worden geplaatst, door een onderscheid te maken tusschen eervolle invaliditeiten (de verwondingen) en andere die dit niet zijn (de ziekten). Laat ons niet uit het oog verliezen dat zij alle opgedaan werden of zeer toenamen gedurende de schrikwekkende oorlogsjaren, en dat er op die oogenblikken niet te kiezen viel.

Daarom zij wij van oordeel, dat

celui qui est rongé par une maladie contractée au front a droit à la même sollicitude du pays, à la même considération de tous que son camarade blessé.

Rappelons également que parmi les tuberculeux de guerre il en est beaucoup dont la maladie est due au fait qu'ils ont été intoxiqués par les gaz de combat.

En n'examinant que la catégorie de malades qui nous occupe ici, nous sommes même tenté de dire que dans bien des cas le sort actuel des invalides blessés est souvent plus enviable que celui des malheureux dont les poumons sont rongés par la tuberculose.

En écrivant cela nous avons la conviction profonde de traduire exactement la pensée du plus grand nombre de nos camarades victimes de la guerre.

Car loin de nous la pensée de dresser les invalides de guerre les uns contre les autres; au contraire, mais il est un fait évident, et qui nous révolte toujours, c'est que l'invalidé malade est souvent considéré comme un — que l'on nous permette cette expression militaire — carottier, comme une espèce de malin qui a su bien s'y prendre et qui par le fait même, est peu digne de considération.

Cela n'est pas vrai et ces victimes de la guerre ont droit à la sollicitude de tous et spécialement des pouvoirs publics du pays pour qui ils ont ruiné leur santé.

Il y a lieu également de considérer le côté social de ce problème. Réduits à la misère et dans l'impossibilité de se soigner sérieusement, ces camarades constituent un véritable danger pour leur famille et pour leur entourage. C'est tellement vrai que dans la plupart des cas les patrons refusent de les

degene die ondermijnd is door eene ziekte aan het front opgedaan, aanspraak mag maken op dezelfde bezorgdheid vanwege het land, op dezelfde waardeering als zijn gewonde makker.

Laat ons eveneens in herinnering brengen dat er onder de oorlogstuberculeuzen velen zijn wier ziekte het gevolg is van vergiftiging door de strijdgassen.

Nu wij slechts de categorie zieken welke onze aandacht in beslag neemt beschouwen, zijn wij zelfs geneigd te zeggen dat, in vele gevallen, het huidige lot der gekwetste invaliden dikwijls veel benijdenswaardiger is dan dit der ongelukkigen wier longen door de tuberculose worden ondermijnd.

Dit schrijvende, hebben wij de stellige overtuiging de meening van het meerendeel onzer makkers die slachtoffers van den oorlog zijn, nauwkeurig weer te geven.

Want verre van ons de gedachte de oorlogsinvaliden in twee kampen te verdeelen, wel integendeel; maar een feit staat vast, dat ons altijd tegen de borst stuit, namelijk dat de invalide wegens ziekte dikwijls wordt aangezien als een — dat het ons toegelaten zij deze militaire uitdrukking te gebruiken — « carottier », als een soort slimmerik die zich goed uit den slag heeft weten te trekken en die, door dit feit, weinig waardeering verdient.

Die opvatting is volstrekt verkeerd, en die slachtoffers van den oorlog hebben recht op de bezorgdheid van iedereen en vooral van de openbare machten waarvoor zij hunne gezondheid hebben verwoest.

Dit vraagstuk dient insgelijks onder maatschappelijk opzicht beschouwd. In armoede gedompeld en in de onmogelijkheid zich ernstig te laten verzorgen, zijn deze makkers een waarlijk gevaar voor hunne familie et voor hunne omgeving. Dit is inderdaad zoo waar, dat, in het meerendeel der

conserver à leur service ou de leur donner un emploi.

C'est pour cela que nous proposons de leur accorder, dans des conditions bien délimitées, un pourcentage leur donnant droit à une pension sérieuse leur permettant de vivre et de faire vivre leur famille tout en se soignant sérieusement.

C'est également pour ces raisons que nous proposons de leur accorder une indemnité spéciale de soins.

Car nous pensons que qui dit « se soigner » ne veut pas nécessairement dire s'en aller dans un sanatorium ou un hôpital plus ou moins spécialisé.

Cette question est des plus discutée.

Nous n'avons pas la moindre envie ni la prétention d'essayer de la trancher, mais le simple bon sens semble indiquer que ceux qui font les deux reproches ci-après aux traitements dans les sanatoria ont raison :

1° Le malade a souvent le moral fortement déprimé parce qu'il sort complètement de ses habitudes, parce qu'il reste des mois et des mois éloigné des siens;

2° Généralement le mieux constaté dans l'état d'un malade, après un séjour dans un sanatorium, ne dure pas, car il a été acquis dans des conditions exceptionnelles que ce malade ne retrouve pas en rentrant chez lui.

C'est pour cela que nous voulons marquer notre accord avec de nombreux spécialistes qui préfèrent maintenant que le malade puisse, étant sérieusement guidé et surveillé par les organismes compétents, se soigner en restant dans son milieu, dans sa famille, celle-ci étant éclairée sur les précautions à prendre.

Et cela est d'autant plus vrai pour les tuberculeux de la guerre qui méri-

gevalen, de patroons ze niet in dienst willen behouden noch eene betrekking bezorgen. Daarom stellen wij voor hun, onder zeer beperkte voorwaarden, een percentage toe te kennen, dat hun recht verleent op een degelijk pensioen waardoor zij in staat zullen zijn te leven en hunne familie te laten leven, en zich tevens ernstig te verzorgen.

Om die redenen, stellen wij insgelijks voor hun eene speciale vergoeding voor verzorging te verlenen.

Want wij denken wel dat zich verzorgen niet noodzakelijk beteekent zich laten opnemen in een sanatorium of een min of meer gespecialiseerd ziekenhuis.

Deze quaestie is eene van de meest besprokene.

Wij hebben geenszins den lust noch de verwaandheid deze te willen oplossen, maar de eenvoudige gezonde rede schijnt aan te duiden dat degenen die de twee volgende verwijten aanvoeren tegen de behandeling in de sanatoria, gelijk hebben :

1° De gemoedstoestand van den zieke is dikwijls zeer terneergedrukt, omdat hij geheel heeft moeten afwijken van zijn gewoonten, omdat hij maanden en maanden van de zijnen verwijderd blijft;

2° De beterschap die men waarneemt in den toestand van een zieke, na een verblijf in een sanatorium, houdt over 't algemeen niet aan, want ze werd verkregen in uitzonderlijke omstandigheden die deze zieke niet weervindt als hij terug thuis komt.

Daarom ook willen we ons akkoord verklaren met talrijke specialisten die er tegenwoordig de voorkeur aan geven dat de zieke, mits ernstige leiding en toezicht van de bevoegde organismen, zou kunnen verzorgd worden in zijn eigen midden, in zijn familie, nadat deze ingelicht is over de te nemen voorzorgen.

En dit is te meer waar voor de oorlogstuberculeuzen, die wel verdiend

tent bien que le pays fasse, en leur faveur, un sacrifice pour leur faciliter les quelques années qu'ils peuvent encore espérer vivre.

Il est souvent pénible de voir de ces malheureux pleurer parce qu'ils étaient forcés, à cause du manque de ressources, de quitter tout ce qui leur est cher, milieu, femmes, enfants, parents pour entrer, soit à Marchin, soit à Tournai. Ils pleurent en disant : « Ce n'est donc pas encore assez d'avoir été séparé pendant plus de quatre ans, d'avoir donné et de continuer à donner sa santé, il faut encore et toujours s'en aller pour essayer de trouver quelques adoucissements, problématiques, ou attendre la mort dans un établissement militaire ».

Avant de critiquer, que chacun veuille bien essayer de comprendre le raisonnement de ces pauvres malades.

C'est pour cela que nous voudrions que le pays donne, à ceux qui ont ruiné leur santé en le défendant, la possibilité de se soigner convenablement en restant au milieu des leurs.

Enfin, l'expérience nous oblige de signaler un autre fait dont nos pauvres camarades sont souvent les pitoyables victimes. Nombreux sont ceux qui, parmi eux, se sont vus remerciés des emplois qu'ils occupaient, et ce parce que tuberculeux. Leurs patrons craignaient la contagion pour les autres membres du personnel. Nous n'oserions pas trop les blâmer, mais enfin, cela crée pour le pays, au service duquel nos camarades ont contracté le terrible mal, des obligations plus grandes.

Nous avons confiance qu'il ne se dérobera pas à ces obligations sacrées et c'est avec une grande confiance que nous présentons au Parlement la proposition de loi ci-après.

hebben dat het land een offer te hunnen voordeele zou brengen, ten einde hun de eenige jaren die zij nog mogen hopen te leven meer draagbaar te maken.

Het is dikwijls pijnlijk die ongelukkigen te zien weenen omdat zij gedwongen worden, door hun gebrek aan middelen, alles te verlaten wat zij lief hebben : hun midden, vrouw, kinderen, ouders, om binnen te gaan ofwel te Marchin, ofwel de Doornijk. Zij weenen en zeggen : « 't Was dus nog niet voldoende gedurende meer dan vier jaar gescheiden te hebben geleefd, zijn gezondheid gegeven te hebben en ze nog steeds kwijt te zijn, men moet nog immer en toe weggaan om te trachten eenige problematische verzachting te bekomen, of den dood in eenige militaire instelling af te wachten. »

Vooraleer te beknibbelen, zou iedereen zich de moeite moeten getroosten de redeneering dezer arme zieken te begrijpen.

Daarom ook zouden wij willen dat het land aan degenen wier gezondheid bij de verdediging ervan ondermijnd werd, de gelegenheid schenke om zich in hun huiskring behoorlijk te verzorgen.

Ten slotte, moeten wij, uit ondervinding, de aandacht vestigen op een ander feit waarvan onze kameraden vaak beklagenswaardige slachtoffers zijn. Velen hunner werden uit hun betrekking ontslagen omdat zij de tering hadden. Hun werkgevers vreesden besmetting voor de overige leden van hun personeel. Wij zouden hun zulks niet al te kwalijk durven nemen, maar hierdoor worden de verplichtingen van het land in welks dienst onze kameraden de vreeselijke kwaal opgedaan hebben, nog grooter.

Wij vertrouwen dat het zich niet onttrekken zal aan deze heilige verplichtingen, en met groot vertrouwen leggen wij aan het Parlement het hiernavolgend wetsvoorstel voor,

Jos. NEVES.

Proposition de loi tendant à modifier le guide-barème des invalidités en ce qui concerne les militaires ayant participé à la campagne 1914-1918, atteints de tuberculose, et à leur accorder une indemnité de soins.

ARTICLE PREMIER.

Par modification au guide-barème des invalidités, et en vue d'assurer, par le repos et les soins indispensables, le traitement de la tuberculose pulmonaire, l'évaluation de cette maladie sera, quel qu'en soit le degré de gravité, portée à 100 p. c., dans les conditions prévues à l'article 7 des lois coordonnées.

Le taux de 100 p. c. sera attribué dans les trois éventualités suivantes :

1° L'examen médical ayant décelé à la fois des signes cliniques et la présence de bacilles de Koch dans l'expectoration;

2° L'examen bactériologique ayant décelé dans l'expectoration, des bacilles de Koch, les signes cliniques étant discrets ou même momentanément absents;

3° L'examen bactériologique n'ayant pas décelé dans l'expectoration la présence de bacilles de Koch, mais qu'il existe des signes cliniques certains.

Dans ces deux derniers cas il pourra être procédé à un complément d'examen, confié à un spécialiste qualifié (surexpert) qui pourra prescrire une hospitalisation ne dépassant pas quatre jours.

En cas de contestation, les demandeurs, à qui la Commission n'accorderait pas la pension de 100 p. c., seront, sur leur simple demande, soumis au complément d'enquête.

Wetsvoorstel tot wijziging van de invaliditeits-tarief tabel wat betreft de door tuberculose aangetaste militairen uit den oorlog 1914-1918, en om hun een vergoeding voor zorgen toe te kennen.

EERSTE ARTIKEL.

Om door rust en onontbeerlijke zorgen de behandeling van de long-tuberculose te verzekeren, zal, bij wijziging van de invaliditeits-tarief-tabel, de graadsbepaling van die ziekte, in welken stand van ernstigheid zij zich ook moge vertoonen, gebracht worden op 100 t. h., in de bij artikel 7 der samengeordende wetten voorziene voorwaarden.

Het cijfer 100 t. h. zal in de volgende drie gevallen worden toegekend :

1° Wanneer, door het geneeskundig onderzoek, in de fluïmen, tevens klinische teekens en de aanwezigheid van Koch-bacillen werden waargenomen;

2° Wanneer, door het bacteriologisch onderzoek, in de fluïmen, Koch-bacillen worden waargenomen; dat er klinische teekens slechts op bescheiden wijze of zelfs oogenblikkelijk niet aanwezig zijn;

3° Wanneer, door het bacteriologisch onderzoek, in de fluïmen, geen Koch-bacillen worden ontdekt, doch stellige klinische teekens worden waargenomen.

In deze laatste twee gevallen, mag een aanvullend onderzoek gedaan worden door een bevoegd specialist (opper-expert) die een opnemen in 't ziekenhuis van hoogstens vier dagen mag voorschrijven.

Is men het daarover niet eens, dan zullen de aanzoekers, aan wie de Commissie niet het pensioen van 10 t. h. zou verleen, op hun eenvoudige aanvraag, aan een aanvullend onderzoek onderworpen worden.

ART. 2.

L'évaluation de la tuberculose osseuse ou articulaire sera ainsi fixée :

1° Lorsque les lésions de tuberculose osseuse ou articulaire ne sont pas consolidées, quelle que soit la localisation et quel qu'en soit le degré de gravité, il sera attribué un pourcentage d'invalidité de 100 p. c.

2° Lorsque les lésions de tuberculose osseuse ou articulaire sont consolidées, il convient de déterminer le pourcentage correspondant à l'invalidité réelle; et pour tenir compte de la nature particulière de l'affection, ce pourcentage est majoré de 10, 15 ou 20 p. c. suivant que l'intéressé paraîtra tenu à plus ou moins de ménagements.

ART. 3.

Tout pensionné à 100 p. c. pour tuberculose, non hospitalisé aux frais de l'État dans un sanatorium ou un hôpital, aura droit à une indemnité temporaire pour lui permettre de se soigner sous la surveillance des organismes antituberculeux et à la condition qu'il cesse tout travail.

Un arrêté royal déterminera les conditions d'attribution et le montant de cette indemnité qui ne cumulera pas avec l'indemnité accordée aux grands invalides.

Jos. NEVES,
VAN EYNDONCK,
F. DEMETS,
P. CROKAERT.

ART. 2.

De raming der percentages van de beender- of de gewrichtstuberculose zal als volgt worden vastgesteld :

1° Wanneer de letsels van beender- of gewrichtstuberculose niet genezen zijn, op welke plaats zij ook gelegen zijn en hoe erg ze ook mogen wezen, wordt een invaliditeitspercentage van 100 t. h. toegekend;

2° Wanneer de letsels van beender- of gewrichtstuberculose genezen zijn, moet het met de wezenlijke invaliditeit overeenstemmend percentage worden bepaald; en om rekening te houden met den bijzonderen aard van de ziekte, wordt dit percentage verhoogd met 10, 15 of 20 t. h. volgens dat de betrokkene tot min of meer omzichtigheid schijnt gehouden te zijn.

ART. 3.

Ieder gepensioneerde die, wegens tuberculose, 100 t. h. heeft bekomen, zal, op Staatskosten, in een sanatorium of een ziekenhuis worden opgenomen; hij zal recht hebben op een tijdelijke vergoeding, om hem toe te laten zich te verzorgen onder het toezicht van de antituberculeuze organismen, onder voorwaarde dat hij allen arbeid ter zijde laat.

Een koninklijk besluit bepaalt de voorwaarden van toekenning en het bedrag van deze vergoeding welke niet kan samengenoten worden met die aan de groot-invaliden verleend.